DELA CENTRALA ORNITOLOGICA ROMÂNĂ

Ocrotirea paserilor în timpul iernii

de: *ION I. CĂTUNEANU*
Şeful Centralei Ornitologice Române

În timpul primăverii şi verii, păsărelele migratorii, cele mai numeroase ca specii şi indivizi (sfranciocii, codobaturile, muscarii, privighetorile, pituliele, măcăliendrii, rândunicile, codroşii, fâsele, etc.), cât şi cele sedentare (diferite soiuri de pitigoi, cojoaiece, cintezele, presurile, etc.), desvoltă o enormă activitate de distrugere a miliardelor de insecte vătămătoare economiei omului. Astfel s'a socotit că un pitigoi mănâncă pe zi o cantitate egală cu propria sa greutate, iar anual distruge cel puţin 50 kgr. insecte vii, sau 100.000 omizi şi sute de mii de ouă.

Consumul lor se intensifică mai cu seamă în epoca de reproducere, când îşi hrănesc puii exclusiv cu larve, viermi şi insecte adulte, cantitatea mâncată fiind ne în-chipuit de mare. Astfel o pereche de pitigoi cu puii lor distrug cel puţin 120.000.000 ouă de diferite insecte, 75 kg. insecte vii, sau 150.000 omizi.

Păsărelele curăţă în acest fel ogoarele, grădinile şi livezile, dând un ajutor neprecţuit gospodarului în distrugerea acestor duşmani mărunţi.

Odată cu venirea toamnei, când frunzele cad, aşternând pe jos un covor galben roşcat, când pe întinsul câmpiilor recolta strânsă a fost înlocuită prin ogoare negre, cea mai mare parte din sburătoarele mici plăpânde şi simţitoare la frig (migratorile), se văd silite să plece spre miazăzi unde nu le pândeşte primejdia ca hrana lor de toate zilele să fie acoperită de zăpadă şi ghiaţă.

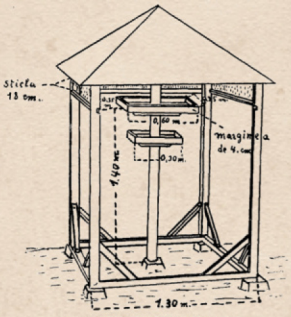

Fig. 1. Case de alimentaţie Hessiană mare

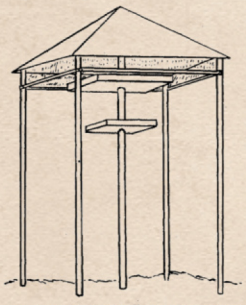

Fig. 2. Casa de alimentaţie Hessiană mare, mult mai uşor de construit decât cea din fig. 1.

Păsărelele sedentare, mai rezistente la clima de iarnă rămân în ţară ducându-şi din greu existenţa, în căutarea insectelor şi seminţelor.

Cei ce cred că toate insectele vătămătoare sunt distruse odată cu sosirea iernii şi deci nu mai au nevoie de concursul păsărelelor spre a-i ajuta la împuţinarea lor, se înşelă. Insectele îşi continuă viaţa, găsindu-se în acest anotimp în diferite stadii de desvoltare (ouă, larve, pupe şi adulţi) ascunse în muşchi, în frunzarul căzut din pomi, în scoarţa bătrână şi în pământ, aşteptând aci zile mai calde.

Iarna, când gerul e aspru şi zăpada se aşterne acoperind totul, viscolul află un puternic ajutor în ceea ce se prinde de crăcile pomilor, atunci trebue să ne gândim şi la micii noştri auxiliari sburători, iar servicile nepălătite pe care ni le aduc tot anul, merită să fie răsplătite cu prisosinţă.

Ca să le ademenim a rămâne în preajma noastră, pentru a ne putea bizui în primăvară pe colaborarea lor, avem datoria a le veni în ajutor tocmai în aceste vremuri grele, oferindu-le adăposturile necesare de hrănire.

Numeroase sunt aparatele construite în străinătate pentru adăpostul şi hrana micilor sburătoare. Mai toate sunt inzestrate în aşa fel încât pot funcţiona în bune condiţiuni pe ori şi ce timp. În unele ţări unde dragostea omului către păsări e mult desvoltată, sunt prăvăliţi unde se vând tot felul de astfel de instalaţiuni, dintre care unele perfecţionate, deci mai greu de confecţionat de amatori, iar altele la îndemâna tuturor fiind de un model simplu şi putându-se construi uşor de ori şi cine se pricepe puţin la tâmplărie.

Ambele categorii se bazează pe acelaşi principiu, vântul, ploaia şi zăpada viscolită să nu pătrundă în adăpost şi astfel păsările să-şi poată găsi hrana uscată pe ori şi ce timp.

Enumerând aci numai o mică parte din instalaţiuni, aţâi perfecţionate cât şi simple, şi a mijloacelor uşoare de hrănire, am căutat să semnalez din aceste trei categorii nu numai pe cele practice, dar şi pe acelea ce nu trebuiesc întrebuinţate.

A) *Case de alimentaţie pe picior (suport).*

1. *Casa de alimentaţie Hessiană mare*, se compune din patru stâlpi bine fixaţi în pământ printr'o bază de ci-

ment sau de beton ca să nu putrezească şi încheiaţi solid între ei. Un suport aşezat vertical în centrul instalaţiei se fixează sub acoperiş trecând prin cele două tăvi pe care se dispune hrana. Marginile superioare ocrotitoare în contra intemperiilor sunt din sticlă fixată în chenarul de lemn. Acoperişul din lemn, trebue să aibă marginile puţin eşinde pentru scurgerea apei de ploaie. Dimensiunile se pot vedea în schiţa alăturată (Fig. 1).

E bine ca atunci când se aşează această casă de alimentaţie să se înfigă în pământ alături doi sau trei brazi tăiaţi cari vor servi să ademenească păsărelele şi în acelaşi timp să le obişnuiască mai uşor cu această instalaţie.

2. *Casa de alimentaţie Hessiană mare* (Fig. 2) este mult asemănătoare cu prima, însă mai uşor de construit. Dimensiunile sunt aceleaşi, dar stâlpii pot fi făcuţi din simpli pari înfipţi în pământ.

Ambele aceste case de alimentaţie fiind mari, sunt mai indicate pentru grădini şi parcuri.

Fig. 3. Casa de alimentaţie Hessiană mică, pe suport fixat în pământ

3. *Casa de alimentaţie Hessiană mică.* Două sunt modele le întrebuinţate:

a) Prima (Fig. 3), înaltă de 1,70 m. e fixată în pământ printr'un stâlp pe care se găseşte aşezată tava în care se pune hrana. De marginile ei transversale e prins chenarul în care e fixat geamul protector, pe care e pus acoperişul de lemn.

b) Cel de al doilea model (Fig. 4), e construit dintr'un suport de lemn care trecând prin tavă se fixează sub acoperiş. Tava mică care la toate modelele descrise mai sus serveşte ca să atragă păsărelele şi ca prim suport de aşezare al lor, se poate înlocui aci printr'o floare a soarelui aşezată cu faţa în sus. Pentru a uşura păsărelelor intrarea sub acoperiş e bine să se mai fixeze un suport pe una din părţile laterale ale casei de alimentaţie, făcut din crengute, după cum se vede în figură.

Întreagu casă se fixează prin partea inferioară a suportului ei principal de un trunchi

Fig. 4. Casa de alimentaţie Hessiană mică, pe suport fixat pe trunchi.

tăiat, dacă se găseşte vreunul la dispoziţie. În toate casele de alimentaţie descrise, spaţiul ce se găseşte între tava mare şi chenarul de sticlă trebue absolut menţinut la 35 cm. ca să dea posibilitatea păsării să intre în interiorul adăpostului.

4. *Casa de alimentaţie Hilbersdorfer* (Fig. 5) se compune dintr'un par de 10—12 cm. diametru, înfipt în pământ la adâncime de 90 cm. până la 1 m. Partea ce se găseşte în pământ trebueşte unsă cu smoală ca să nu putrezească. Parul, dela suprafaţa pământului şi până la coama acoperişului trebue să măsoare 1,70 m. La înălţime de 1,30 m. dela pământ se bat în cuie două stinghii orizon-

Fig. 5. Casa de alimentaţie Hilbersdorfer.

tale pe care se aşează o tavă de lemn pentru alimentaţie, de 45×80 cm. La o depărtare de 40 cm. în jos de aceasta se fixează o altă tavă mică rotundă. Ambele tăvi când se aşează pe par se trag de sus în jos, introducând vârful de sus al parului prin orificiul făcut anterior în mijlocul acestora. Tava de jos nu are nevoe de margini fiind aşezată numai în scopul de a atrage păsărelele.

Acoperişul se poate înveli cu paie, şindrilă sau carton gudronat, având o lungime de 80 cm. şi o lăţime (în partea de jos) de 83 cm., iar depărtarea dintre tavă şi marginea strasinii trebue să fie de 19 cm.

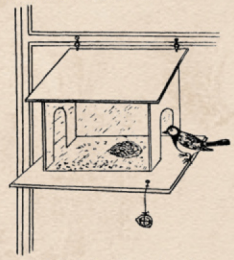

Fig. 6. Căsuţa de alimentaţie pentru fereastră.

B) *Case de alimentaţie de agăţat.*

Cele mai simple modele sunt:

1. *Căsuţa de alimentaţie pentru fereastră* (Fig. 6), e construită din scândurele subţiri, având baza mai largă

ca să dea posibilitatea păsărilor să se oprească pe ea din sbor. Cei doi pereţi laterali şi acoperişul sunt din lemn, iar peretele din faţă e din sticlă, cel din partea opusă lipseşte căci îl deserveşte sticla ferestrei pe care se reazămă căsuţa. Ambii pereţi laterali au câte o deschizătură prin care pătrunde pasărea, după cum se poate vedea în figură. Căsuţa se suspendă de rama ferestrei cu ajutorul a două beleiuge agăţate în cârlige. De platformă se poate atârna o jumătate de nucă, sau o bucăţică de slănină.

Aceste căsuţe sunt plăcute, căci odată ce păsările se

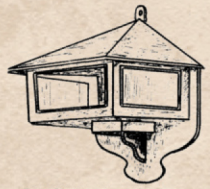

Fig. 7. Căsuţa de alimentaţie cu tavă.

obişnuesc să vină la mâncare pot fi văzute din casă, prin fereastră fără ca ele să se sperie.

2. *Căsuţa de alimentaţie cu tavă* (Fig. 7). Această căsuţă este alcătuită după cum se vede şi în figură, din trei pereţi de sticlă prinşă în rame de lemn şi un acoperiş, toate fiind fixate pe un fund de lemn ce se poate agăţa cu ajutorul unei cârlig de un perete. În interior, pe fundul căsuţei la nivelul părţii de jos a ramelor se găseşte o tavă mică în care se va pune seminţele. Spaţiul dintre tavă şi rame trebue să rămâie liber astfel ca pasărea să poată intra de-a-dreptul din sbor sub adăpost şi lăţimea lui cea mai mică va fi neapărat de 19 cm.

C) *Mijloace uşoare de hrănire.*

În afară de casele de alimentaţie arătate mai sus, mai sunt şi alte posibilităţi ce se întrebuinţează pentru a pune la dispoziţia păsărilor hrana necesară.

Astfel se poate întrebuinţa *cracu găurit* (Fig. 8). Se ia o cracă oarecare, de un lemn mai moale, lungă de 20 cm. având un diametru de 3—6 cm. Cu ajutorul unui burghiu cu floare se fac o serie de găuri care să nu coresplundă în partea opusă, având un diametru de 2 cm. fiecare, iar adâncimea variind după grosimea crăcii. Aceste găuri se vor umple apoi cu aluatul de seminţe ce se întrebuinţează ca hrană. Bătând un cui în mijlocul crăcii ca în figură, se agaţă cu ajutorul unei sârme de cracu unui pom.

Tot astfel se mai pot întrebuinţa *nucile de cocos sau tărtăcuţele* ale căror miez a fost curăţat, umplându-se apoi interiorul cu aluatul de seminţe în care se înfige un beţişor de 20 cm. lungime, astfel ca de bucata rămasă afară să se poată agăţa pâinarica (Fig. 9). În partea de sus a acestor jumătăţi de tărtăcuţe se fixează o sârmă cu ajutorul căreia vin legate de crăcile pomilor, în aşa fel ca beţişorul să atârne în jos.

Fig. 9. O jumătăţie de nucă de cocos umplută cu aluat. La noi în ţară tărtăcuţele pot foarte bine servi pentru acest mijloc de hrănire.

D) *Adăposturi şi mijloace de hrănire ce nu trebuesc întrebuinţate.*

Sunt unele mijloace de hrănire şi adăposturi care cu toate că se construesc uşor nu sunt de loc recomandabile, dat fiind că atât vântul cât şi zăpada viscolită pătrunzând în interiorul lor stânjenesc hrănirea păsărilor.

Figura 10 şi 11 reprezintă două căsuţe de alimentaţie cu suport care pe lângă că sunt expuse bătăi vânturilor, se şi înzepezesc uşor.

Grătarul de sârmă în formă de cornet (Fig. 12) nu

Fig. 10. Căsuţă de alimentaţie pe suport. Hrana nefiind adăpostită pe laturi, este expusă înzăpezirei.

trebue întrebuinţat căci ploaia udă hrana, iar zăpada o acoperă.

Tot astfel nu e recomandabil a arunca pe zăpadă seminţe şi fărâmituri de pâine.

E) *Hrana.*

Căsuţele de alimentaţie din categoria A, B şi mijloacele de hrănire descrise în C pot fi plasate în preajma caselor, în grădini, parcuri, livezi, dumbrăvi sau chiar agăţate la ferestrele locuinţelor.

Hrana ce va pune în tăvi, constă din diferite seminţe oleaginoase cum sunt cele de *floarea soarelui, cânepă, dovleac, pepene, castraveţi, tapică*, apoi *alune, nuci* sau oricare grăsimi sfărâmate.

Pentrucă păsărelele vor fi la început sfioase şi nu se vor apropia de căsuţe decât cu oarecare teamă, e bine a dispune şi pe tăvile mici care sunt mult mai vizibile, seminţe.

În afara seminţelor puse în căsuţe, un aliment care formează mâncarea de predilecţie a păsărelelor în timpul

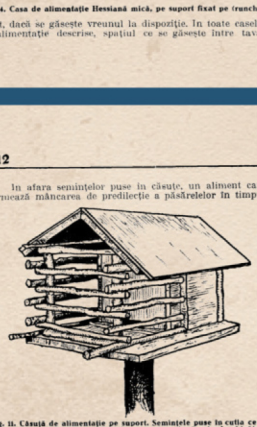

Fig. 11. Căsuţă de alimentaţie pe suport. Seminţele puse în cutia ce se vede în partea dinapoi a căsuţei se scurg pe tavă prin deschizătura ce se găseşte la nivelul acesta, însă din cauza lipsei de geamuri, în zăpada adusă de vânt pătrunde printre beţişoare şi înzăpezeşte interiorul tăvii.

iernii s'a dovedit a fi un aliat a cărui preparare se face după Berlepsch astfel: se ia 1 kg. 273 gr. *seu topit* în care se pune 1 kg. seminţe după cum urmează:

150 gr. pesmete de pâine albă.	
100 gr. carne uscată şi pisată (carne fiartă sau friptă).	
200 gr. seminţe de cânepă.	
100 gr. câlţi.	
100 gr. mac.	
50 gr. făină de mac.	
100 gr. mei.	
50 gr. ovăz.	
50 gr. seminţe uscate de soc.	
50 gr. seminţe de floarea soarelui. şi	
50 gr. ouă de furnici (dacă se poate procura).	
1000 gr.	

Se amestecă bine cât e cald, apoi se lasă să se răcească, iar când s'a uscat se mai adaugă pe deasupra untdelemn.

După Krenz aluatul se face luând 500 gr. *seu* în care se pun 500 gr. seminţe amestecate după cum urmează:

150 gr. cânepă.	
150 gr. câlţi.	
50 gr. mei alb.	
50 gr. mac.	
50 gr. seminţe de floarea soarelui. şi	
50 gr. boabe de soc.	
500 gr.	

Din acest aluat se fac colăcei ce se agăţă de crăcile pomilor, se umple găurile din bucăţile de lemn (Fig. 8), nucile de cocos, tărtăcuţele, şi se toarnă pe ramurile coniferelor (brazilor). Aluatul nu se poate turna decât când este cald, iar dupăce se usucă va trebui să i se toarne pe deasupra puţin untdelemn. Acest preparat este foarte hrănitor şi produce un număr ridicat de calorii.

Fig. 12. Cornetul de sârmă.

Fără mari jertfe materiale, acestea ar fi măsurile pe care le putem lua pentru ocrotirea prietenilor noştri în timpul iernii. Aruncând o privire prin oraşele şi satele din ţară, nu vom întâlni decât rare ori vre-un adăpost de alimentaţie, dat fiind că dragostea către păsărele stă de desvoltată în străinătate, la noi nu se întâlneşte mai de loc.

Am remarcat cu nespusă plăcere o iniţiativă frumoasă luată cred de Casa Grădinilor din Capitală, prin atârnarea în grădinile publice a căsuţelor de alimentaţie în jurul cărora se pot vedea în zilele friguroase de iarnă nenumăraţi pitigoi venind să-şi ia masa.

Tot astfel, e lăudabilă şi frumoasa iniţiativă luată protecţia Naturii" care sub imboldul bine cunoscutului acum câţiva ani de către „Asociaţia Bănăţeană pentru nostru ornitolog şi iubitor de păsări Prof. D. Lăţia, a introdus obiceiul de a sărbători „Pomul de Crăciun" al păsărelelor cu consursul tineretului şcolar din Timişoara.

Mă gândesc care câţi din iubitorii de păsări citind rândurile de mai sus, vor încerca să-şi construiască măcar unul din adăposturile descrise aci.

Nu numai plăcerea de a vedea zilnic micile zburătoare în preajma casei trebue să ne îndemne a le ajuta, ci să ne gândim că în primăvară pe lângă folosul imens ce ne vor aduce prin curăţirea pomilor fructiferi şi a grădinilor, de insectele vătămătoare, ne vor înveseli şi cu cântecele lor plăcute.

Pentru colaboratorii „Centralei Ornitologice Române"

Centrala Ornitologică Română are nevoe de „Colaboratori" domiciliaţi în toate colţurile ţării. Aceşti colaboratori vor funcţiona în mod onorific

Poate deveni *„Colaborator"* al Centralei Ornitologice Române orice persoană serioasă, care posedă cunoştinţe ornitologice, cel puţin atât cât să poată deosebi speciile păsărilor între ele şi sexul, având şi o deosebită dragoste şi insuflţetire pentru acest lucru.

Persoanele ce doresc a colabora cu Centrala Ornitologică Română se vor adresa *numai Centralei Ornitologice Române* la Institutul de Cercetări Agronomice al României, Bulevardul Mărăşti 61, Bucureşti S. II. pentru înscriere.

După primirea înscrierii, Centrala va elibera un formular tip ce va fi completat şi înapoiat, fiind necesar fişei individuale a Colaboratorului. Tot odată se va înainta şi o fotografie, format de preferinţă 6/9 (legitimaţie). Centrala va trimite imediat apoi instrucţiunile necesare de colaborare.

Din rândurile *„Colaboratorilor"* vor fi alesi mai târziu *„Observatorii"*. Observatorii se vor ocupa cu prinderea şi inelarea păsărilor, iar Colaboratorii de observaţiunile necesare răspândirei, migraţiei, protecţiei, regăsirilor de insie, etc.

La timpul său va fi înfiinţată *„Asociaţia Ornitologilor Români"* care va fi singura Societate de Ornitologie recunoscută oficial. Ea va primi în rândurile ei pe toţi amatorii, iubitorii şi cunoscătorii de păsări care vor lupta pentru ocrotirea lor.

Toţi cei ce doresc a face parte din această asociaţie, se pot adresa de pe acum *Centralei Ornitologice Române* pentru înscriere. Vor primi apoi, la timpul cuvenit, toate lămuririle necesare.

Calitatea de membru, îndreptăţeşte de a primi publicaţiile Asociaţiei şi a participa la toate manifestările ei.

Până la înfiinţarea unei publicaţiuni proprii Centralei, toţi acei ce doresc a păstra un contact cât mai strâns cu Centrala Ornitologică Română, pentru a-i urmări activitatea şi publicaţiunile pot să se abonete la revista *„Carpaţii"* (Str. Carmen Sylva No. 12, Sibiu), ce apare lunar şi în cuprinsul căreia se găseşte începând din Noembrie a. c. rubrica *„Dela Centrala Ornitologică Română"*.

Centrala Ornitologică va procura Colaboratorilor săi unele lucrări asupra păsărilor din ţară (pe măsură ce vor apare) spre a ajuta pe cei doritori a se introduce în Ornitologie pentru cunoaşterea păsărilor şi a ţine la curent pe toţi colaboratorii Centralei despre avifauna ţării noastre.

Centrala va organiza odată pe an o întâlnire la sediul său, pentru a da posibilitatea Colaboratorilor să se cunoască între ei.

Centrala doreşte şi roagă pe toţi colaboratorii ei să difuzeze mai departe cele arătate mai sus, ca să dea posibilitatea la câţi mai mulţi iubitori şi cunoscători ai păsărilor să se înscrie în rândurile *„Colaboratorilor Centralei Ornitologice Române"*, căci numai astfel împânziţi în toată ţara, concursul colaboratorilor va da roadele dorite, ajungându-se la cunoaşterea drumurilor de trecere din timpul migraţiei şi la răspândirea păsărilor în ţara noastră.

Şeful Centralei Ornitologice.

„Acest proiect a primit finanţare prin Programul Uniunii Europene pentru cercetare şi inovare „Orizont 2020" în baza acordului de grant nr. 872557"

UNIVERSITATEA LUCIAN BLAGA DIN SIBIU
BIBLIOTECA UNIVERSITARĂ

ENVIRO CITIZEN
www.envirocitizen.eu

MUZEUL NAŢIONAL BRUKENTHAL
MUZEUL DE ISTORIE NATURALĂ SIBIU

Parteneri media:
Mesagerul de Sibiu
CapitalCultural.
Deutsche Zeitung